

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 71. ANULU XVIII.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: joi și Duminică. — Prenumerarea se face în Sabiu la expeditoria foieci pe afară la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretul prenumeratului pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

ro provinciale din Monarchie pe anu 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru principii și teritori străine pe anu 13 fl. 1/2 anu 6 fl. v. a.

Insertele se plătesc pentru intiuă ora cu 7. cr. și 10. fl., pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetare cu 8 1/2 cr. v. a.

Sabiu, în 6/18 Septembrie 1870.

Limb'a romana si instructiunea legii scolastice in Ungaria.

(Capetul.)

Cum ca încercările de desnationalizare în tempul de fată suntu iluzorie, nu incaperă nici o idoială, dară cumea prin legea de fată scolastică națiunilor nemagiare, și cu deosebire națiunii române, a cărei limbă în lege nu se respectă de felu, li se cauzează o dauna mare în progresarea loru spirituală și chiaru și materiale asemenea este afară de totă indoială. Pentru ca fără dă mai cită legile și ordinatiunile cele nouă primitore la viatia scolastică și a culturii poporului, în care limb'a romana nu e obligată de felu; ba nu e chiaru nici atâtă respectată în patria sea, de cătu o limbă moartă antica seu un'a streina (vedi §§ d'a rendulu din legea și instructiunea la legea scolastică din 1868=1870) i-se da prin acelle legi regimului potere, ca înstreinându scol'a, ce era pâna acum' proprietatea poporului român, dela densulu sa o prefaca dintr'unu institutu naționalu, unu institutu anti-nationalu, care asemenea sa fie sustinutu și inca cu mai mari jertfe prin sudorea sea. Cumea unu astfelu de institutu, carele fiindu scol'a românesca naționale devenindu în mânilor regimului că scola comunale se prefacă in uno institutu anti-nationalu mi esplicu eu asiā, ca de să suntu comune in Transilvania și Banatu etc. ce suntu locuite numai curau de români, totusi cele mai multe suntu amestecate și cu alte naționalități conlocuitoare in patria parte in mai mare, parte in mai mica mesură.

In astfelu de comune deci, de ore ce nu voin se presupunu ca regimul aru pune in comune curato romanesci invetiatori de nationalitate streina, se pote forțe lesne intemplă, că ministeriul de instructiune, precum nu au respectat limb'a româna in legea scolastică, asiā sa nu respecteze nici scol'a naționale, ce e predată in mânilor sel', și se inlocuesc posturile invetatoresci cu unguri, și inca cu de acei'a, cari fără de nici o cunoștință, risipindu-si cu lăsul averile nemesiseci suntu peitorii de fome, și in desesperare se arunca in brațele regimului loru patrioticu, care le va intinde căte o felie de pâne cu statuni invetatoresci prin scolele comunale.*)

Cumea acăstă va fi pras'a la ocuparea posterilor invetatoresci ne documentăza pre deplinu viața constitutional-absolutistică de prin municipiile comitatense, unde sub cuventul de segitățuk rajy se implu posturile de amplioți cu omui cum se gasescu.

Acestă apoi perdiendu-si deodata cu avearea și consiliu suntu instrumente orbe a regimului, sub a căruj protecție impileza pre bietulu poporu din totă părțile.

Cine ne garantă nouă apoi, ca deca voru veni scolele noastre in mâna regimului, ca nu voru intra și in ele astfelu de omeni? Ori legea scolastică seu esamenele pedagogice și preparandiale? O! aceste suntu formalități, cari se trecu forțe lesne cu vederea: esceptiunile cu multimea loru de molte ori intreco și intuneca regula, de mai nu se mai cunoșce, nu se mai pomenesce. Si apoi venindu astfelu de omeni in scola, cari de o parte fiindu de nationalitate streini, de alt'a neavendu invetatura și fiindu instrumente orbe, pentru că sa se poată sustine, in grăția mai marilor loru, ce progresu voru face astfelu de individi cu tinerimea romana? Pre lungă negherea spirituală i voru dă o crescere sinistra, o va departă dela biserică și dela națiunea sea, i voru strică soliditatea viaței și demoraliză-

sându-o astfelu cu inelulu voru aduce pre poporul întregu in prepasti' perirei. Ori ni-amu uitatu de încercările cele multe de desnationalisare ce începându de prin secolul alu 16-lea sub principii ardeleni cari falsifică cărtile române bisericesci și scolare cu invetaturi streine, voiau cu forță și sub cele mai crunte amenintări sa desnationalise pre români.

Încercările aceste n'au inelatu, ci se practisă și se voru mai practisă, numai sub alta masca. Si deca se voru concede scolele noastre in mânilor regimului, atunci biserică și națiunea și-a perdutu celu din urma radmu, pre care-si propria cu succesiu existența sea. Cine voiesce a stirpi o națiune, iei și scol'a din mâna, unde generatiunile tinere și capeta crescerelor loru să-i valuă totu.

Căci n'au perit românu in seculii cei de trista aducere aminte sub apesările tiranice, e de multamită bisericiei, ce tinea poporul in legatura spirituală și-i nutrea viață de existență. Biserica și era scol'a lui, celu conducea pre calea moralităției. Acum'a, insa să a schimbatu lumea. Omenii prin lumina, ce au primitu in secolul acestă alu luminării au primitu totu odata și o inclinație mai mare spre demoralisare și asiā scol'a trebuie sa incinge intru ajutoriu la crescere și formarea caracterului poporului și precum va fi scol'a asiā va fi și poporulu.

Din aceste se vede, ca ce influența mare are scol'a asupra viaței unei națiuni și din aceste consideraționi trebuie sa apelăm la individii acei'a, ce stau in contactu nemijlocit cu poporul, la preoți, invetatori și la toti acei barbati ai națiunei, ce au de și cari influența asupra poporului, ca se stăruiesca din totă puterele intre marginile legei pentru că tinea scolele sub administrationea personalor bisericesci, cari su condusă națiunea printre fortunele cele mai amenintătoare. Mai bine invetatura mai putinea, dară națiunale, de cătu invetatura multă anti-națională, și demoralisare.

Se ande din multe părți ca unii invetatori d'ai nostri putieni precepatori, staruesc din puteri, ca scolele unde suntu ei aplicati sa se facă scoli comunale și sa vina in mâna regimului sub cumento, ca atunci voru capeta leșa mai mare. Acești sirmani putieni pricepatori și uita de nutritoarea loru naturale de scola națională și nu sciu ca devenindu scolele in mâna regimului, in acelea scoli nu voru mai fi invetatori, ci și voru perde și putienul acel'a celu au. „Celui ce nare, și ce i se pare ca are, inca, i se va luă,” și in locul loru voru veni alti domni nemesuti, cari inca vreau sa traiasca — și apoi scol'a le va fi uno istoru de venit, și va rebonifica pentru averile perdate in desfrâneri.

Aceste urmări triste, ce potu intimpina pre națiunea româna, și inca altele și mri triste suntu consideraționi, ce trebuie se indemne pre fia-care românu binesimitoriu a lucră din totă puterele pentru susținerea caracterului scolelor noastre; nu negu, ca voru și intre români și individi de acei'a care din oficiu voru pleda de și nu in publicu pentru reformarea scolelor noastre confesionale in scola comunale sub deosebite pretestu. Unii că acestă insa fiindu impiegati deai statului trebuie sa asculte și se înținăscă cuventul, celu ce-i hrancesc. Ei numai suntu ai poporului represantându interesul streine și pentru aceea e de lipsă că influența oménilor independenți sa fie puternicul radu alu națiunei in vieișitdinile ce e solita ale suferi. — P.

Pâna la ce gradu a ajunsu furia francesilor asupra veninenței purtări a nemților vomu eti din ormatorele:

Strassburgul.

D'a, cum a disu forte bine ieri onorabilulu de-

putatu alu Marsiliei, d. Leon Gambet'a, cata că publicul să cunoască acesta odișoa istoria, „pentru că sa se radice unu sprijn de durere și de demnitate in totă Francă!”

Cata sa scia acești barbari, cari n'au pututu înă intaririle, cum prindu femeile și copii pentru că sa silsesca pre ostensi a capitulă.

Barbari și asasini!

Hordă de lopi ormati de puji loru, cari se numesc Hesieni, Badesi, Bavaresi, Wurtembergesi! Pedeps'a sosește, venătores are sa incépe!

No mai sunteti demni de glorie care omora pre câmpulu de bataia.

Cu plumbu, cu cōse, cu cutite ve vomu extermină cum se estermina fiarele selbatice.

Nu pre câmpulu de onore ve-ti fi atacati ci in paduri, in crânguri, in răzistă, dupa tușiuri.

No puteti fi tratati că omenii.

A-ti prădutu ori ce dreptu inaintea celor ce portu acestu nume.

Si pentru că sa vorbim limbaginu misticu alu acelui a pre cale 'lu nomili Regele vostru:

Maledictiunea divina va ceda asupr'a vostre cu totă greutatea sea teribile!

Ea ve isbesce dejă in corpurile vostre acoperindu-le cu maladiile cele mai funeste pre care le rodu și le omora.

Ea ve va isbi in famile vostre, respandindu ie ele desolatiuni si morțe.

Ucideti prin bombe femei și copii, déra mariti cu rosine pre câmpii, prin parac, și duceti in mormentu ecsecratu Europei civilisate.

A! poftiti Alsaciei nostra francesa!

Si ieta mijloacele vostre de reușita!

Stupidi navalitorii!

Sdrobiti pre virgin'a din Marienthal, patron'a Alsaciei, dupa ce a-ti insultat'o cu injurii vostre soldatesci, dupa ce a-ti stravestit'o grosieramente.

Pentru că sa nu vi se lase nici uno pretestu de incelare, au iluminat in fia ce nōpte catedrala Strassburgului, și cu totă astea bombele vostre au devastat'o!

Bateriile acelor nerușinat vasali, cari sa numesc „Badesi” au dirigiatu bombele și obusurile loru contră edificiul metropolitanu, și acăstă cu o asiā turbare, in cătu fată sea este gravu ruinata astădi.

Afara de distrugerea bălăudei dela platforma, pre care stă faimosula turnu, o parte din altarul edificiului s'a derimat, și in caderea loru materialele au distrus celebrul orologiu astronomic, capo-d'opera a mecanicului Schwilgue, care a consecratu totă viața sea la conceperea și la construirea acestei minuni.

Ieta cea mai gloriosa parte a strălucirei armelor vostre in fată Strassburgului!

Distrugeti capo-d'operile noastre!

Luati săm'a sa nu ne amintim de numele Berlinului.

Scrim ca există la Münhen colecționi de pictură și de sculptură care facu parte din domenul statului și al coronei.

Scrim bine, asemenea că și voi, avutile ce contine colecționile vostre din Stuttgart, din Karlsruhe, din Coloni'a și din Weimar...

Persistati a tractă că pre banditi, pre acei patrioti tragedori cari sa radica pentru că sa 'si apere patri'a navalita?

Persistati a violă totă convențiunile, și aperati de braciadele vostre albe cu cruce rosie, sa strecurati convoaiurile vostre de provisuni, de munitioni, și sa favorizati jafuirea ranitilor și a mortilor pre câmpurile nostrre de bataie?

* Ori cătu de pessimisti sa simu, tocmai atâtă nu putem presupune de regimul. Vomu vedé. Red.

Continuati, fii ai Hunilor si ai barbarilor !
Dara dati repede, pentru ca ora funebra incepe a suna pentru voi.

Bravul general Uhrich va spus-o : Strassburgului nu se va predá.

Fiul acestei cetati eroice va jurat-o; si jurnalul seu este sacru, pentru ca este alu unuita ce are de resbunat mormanta lui sau ucis de voi la Woerth !

Dati rapede ! caci cimitirele Alsaciei, Lorenei si a Campaniei suntu gata a inghitii pre acela dintră voi, cari n-au fostu inecati in apele Moselei, Meusei si Niedului !

Leonce D etroyat.

(La Liberté dela 2 Septembre).

Manifestulu lui Victoru Hugo cätra nemti.

Nemtilor ! Cel'a ce ve vorbesce vóue aici este unu amicu. Inainte cu trei ani, pre tempulu espusetiunei generale din 1867 v'amuram din aduncu esilului meu unu „bine ati venit“ in cetatea vóstra.

In care cetate ? In Parisu !

Pentru ca Parisulu nu e numai alu nostru. Parisulu este alu vostra intocm'a ca si alu nostru. Berlinulu, Vien'a, Munichulu, Dresd'a, Stuttgartulu suntu capitalele vóstre. Parisulu e centrulu vostru. In Parisu se simte pulsul inimii Europei. Parisulu e cetatea cetătilor. Parisulu e cetatea omenimei. A fostu o Atena, a fostu o Roma, este unu Parisu.

Parisulu nu e altu ceva decât o ospitalitatea fără margini.

Voi veniti astazi iéra-si la Parisu.

Dara cum ? Cá frati, precum inainte cu trei ani ?

Nu. Cá inimicil

Pentru ce ?

Ce neintilegere posomorita este acésta ?

Două națiuni au facutu Europa. Aceste două națiuni suntu Franci'a si Germani'a. Germani'a e pentru apusu, ce e Indi'a pentru resaritu, unu felu de mama buna. Noi o adorâmu.

Dara ce se intempla ? Si ce au sa dica töte acestea ? Astazi Europa, pre carea Germani'a prin estensiunea ei si Franci'a prin reversarea radierului sele, a construitoro, sa fia nimicita de Germani'a.

Se pote acésta ? Germani'a va distrugre pre Europa, mutilându pre Franci'a. Germani'a va nimici, pre Europa, distrugendu Parisulu. Cugetati asupr'a acestei impreguri.

Pentru ce acésta invasiune ? Pentru ce opinia rega se selbateca contr'a unui poporu frate ?

Ce v'amuram facutu noi ?

Noi amu provocatu resbelulu acésta ? Imperiu l'a voit ; imperiu l'a facutu. Elu e mortu. Bine i este.

Nu avemu nimic'a comunu cu cadayrului acésta. Elu e trecutulu, noi suntemu viitorulu. Elu e ur'a, noi suntemu sympathia. Elu e tradarea, noi suntemu fidelitatea. Elu e Capu'a si Gomorr'a, noi suntemu Franci'a.

Noi suntemu republic'a francesa ; noi avemu devisa : libertate, egalitate, fraternitate ; noi scriem pre standardele noastre : Statele confederate ale Europei. Noi suntemu acela-si poporu ca si voi. Noi amu avutu pre Vercingetorix, ca si voi pre Hermanu. Aceea-si radia fratreasca, o trusa de unitate sublima imple inim'a nemtiasca si susfertul francesului.

Acésta atâta e de adeveratu, de ve dicem : Déca din nenorocire retacirea vóstra ve aru duce la violentiele cele mai infioratörie, déca veniti voi sa ne atacati in cetatea acésta marézia, carea e órecum incredintiata de Europa Franciei, déca veniti sa asaltati Parisulu, atunci ne vomu apera pâna la extremu, ne vomu lupta din töte puterile noastre contr'a vóstra, ve dechiarâmu inse, ca nu vomu inceta de a fi frati vostru, si pre vulneratii vostru sciti unde'i vomu ásiedia ? In palatulu nationei. Noi desemnăm inca inainte Tuilleriele de spital pentru vulneratii prussiani. Acolo va fi ambulanti'a viteziloru vostru soldati captivi. Acolo voru merge fermeile noastre sa grigescă de densii, sa le ajute. Vulneratii voru fi ospetii nostri i vomu tratá regesce si Parisulu si va primi in Luvrul seu.

Cu fraternitatea acésta in inima vomu primi noi resbelulu vostru.

Dara nemtilor, ce intilesu are resbelulu acésta ? Elu e terminat, pentru ca imperiu si-a aflatu sfersitulu. Voi a-ti omorit pre inimicul vostru, care era si alu nostru.

Ce voiti mai multu ?

Voi voiti sa luati Parisulu cu poterea. Insu noi v'amuram primul totude-un'a cu iubire. Nu lasati ca sa inchida portile unu poporu, carele v'au deschis bratiele in töte tempurile. Nu fiti in retacie despre Parisu.

Parisulu ve iubesc, dara ve va combate. Parisulu ve va combate cu intrég'a sea mojestate infriesciata a gloriei sele si a tristetiei sele. Parisulu amenintiatu de o siluira brutalia pote se devinatibilu.

Jules Favre va spusu dejá si noi v'o repetam : fiti gata la o resistinta infriesciata.

Voi ve-ti luá fortareti'a, ve-ti afaiblul; ve-ti luá briulu, ve-ti da de baricade : ve-ti luá baricadele si atunci pote, cine scia ca va persvadá patriotsimulu unui poporu desperat ? ve-ti afaibl eloacele subminante si stradepi întregi voru si aruncate in aeru. Voi ve-ti tribui sa primiti asupra-ve de a luá Parisulu piétra de piétra, sa sugrumati Europa acolo, sa omoriti Franci'a bucata de bucata, in fia-care strada, in fia-care casa ; si acésta mare lumina, ve-ti tribui sa o stingeti susfletu de susfletu. Stati pre locu !

Nemtilor Parisulu e teribilu.

Cugetati inaintea Parisuloi. Töte schimbările cu densulu suntu posibile. Molesia lui ve da mesur'a energiei sele ; se pare ca dorme si se radica ; trage ide'a din teaca ca o sabia, si cetatea acésta, care era eri Sybaris, pote deveni mână Saragoss'a.

Dicem uoi acésta, pentru ca sa ve intimidam, nu, de sigura nu !

Nemtilor, nu ve intimidedia nimenea. Voi a-ti avutu pre Galgacus contr'a Romei si pre Körner contr'a lui Napoleon. Noi suntemu poporul Marselesei, dara voi suntemu poporul Sonettei Chiurasate si a Swert=liedului. Voi suntemu națiunea cugetatorilor, ce in tempu de lipsa devine o legiune de eroi. Soldatii vostru suntu demni de ai nostri ; ai nostri suntu bravur'a seriosa, ai vostru suntu liniscea neintimidata.

Ascoltati dara, voi aveai generali violeni si destri ; noi amu avutu condutori nedesteri ; voi a-ti portat unu resbelu mai multu cu desteritate decât splendori ; generalii vostru au preferitul utul graniosului, erau in dreptulu loru ; voi ne a-ti surprinsu, a-ti venit 10 contr'a unui ; soldatii nostri au suferit ru stoicismu, ca sa fia macelarii de voi, cari aveati töte siansele pre partea vóstra, si le a-ti folositu intileptiesce, asiata incatul in resbelulu acésta teribilu Prussia i a remas uictori'a, Franciea insa gloria. Si acum, cugetati la acésta, credeti voi sa dati lovirea cea din urma ; tabariti asupr'a Parisului si vreti sa trageti folosu din impreguriarea, ca armata nostra admirabila este inselata si tradata, si n'ora acésta morita mai intrégia, jace pre campulu i resbelulu. Cu cele 700.000 de soldati ale vóstre, cu töte masinile de resbelu, cu mitralieusele vóstre, cu tunurile de otielu, cu glonțele lui Crupu, pușcile lui Dreyse, cu nenumeraia vóstra cavaleria, infriesciata vóstra artileria, voi se ve aroncati asupr'a a 300,000 cetatieni, carii stau afara pre sianciuri, asupr'a parintilor, cari-si apera vétra loru, asupr'a unei cetăti pline de familii tremurătoare, unde suntu muieri, sorori, mame si unde in óra acésta, in care vorbescu eu cătra voi am doi nepoti, dintre cari unul este la pieptulu mamei sele. Asupr'a cetatei acésti, care este nevinovata la resbelulu acésta, asupr'a cetăti acésti, care nu va facutu nimic'a, si carea numai va datu lumina, asupr'a acéstei isolate, superbe, si desperate cetati navaliti voi, cu marea cea fatala de sângue si de batâi ! Ast'a este rol'a vóstra vitezi barbatii, soldatii mari, si splandida armata a Germaniei ! — Cugetati !

Secolul alu 19-lea va vedea acésta minune infriesciata : o națiune culta, care a devenit selbateca, distrugre cetatea cea minunata ; Germani'a nimicesce Parisulu ; Germani'a radica securea contra Galliei ! Voi urmatorilor ai cavalerilor nemtiasci veti portá una resbelu infidelu, veti stirpi o grupa de ómeni si de idei, de care lumea are lipsa, veti nimici cetatea organica, veti renoia pre Attila si Allarich, re'nnost, dupa Omar, arderea bibliotecii

omenesci, veti derima otelul de Ville, cum a derimat Hunii capitolu, veti bombardá Notre-Dame cum a impuscatu turci Partenonul ; voi veti oferi lumei acestu spetacol : Nemtii, cari ierasi a devenit barbari si voi veti fi barbari, carea decapeza civilisatiunea. —

No, nu, nu ! —

Sciti voi ce aru insemná vitori'a acésta pentru voi ? desonorarea.

De sigur niminea nu pote cugetá sa va sparia pre voi, armata marézia nemtiasca, poporu curiosos. Inse va pote invetiá ; voi, de sigur nu cautiati rusinea ! inse rusine este, care veti afaibl-o, si eu, unu europeanu, va sa dica unu amicu alu Parisulu, eu, una Parisianu, va sa dica unu amicu alu poporului, eu ve admonezu de pericolulu cătra care mergeti, fratii mei nemti, pentru ca eu ve admiru si onorediu, pentru ca sciu, ca, déca ve pote induplecá ceva ca se ve retrageti, acésta nu este frica, ci rusinea. —

Ah ! soldati nobili ! ce felu de intorcere la vetele vóstre ! voi ve-ti fi invingatori cu capul plecatu ; si ce voru dice vóue muierile vóstre ? mormantul Parisului, ce jale ! uciderea Parisului, ce crima ! Lumea va avea dolu si voi crim'a ! Nu luati responsabilitatea acésta teribila asupr'a vóstra ! Stati pre locu !

Si acum euventulu celu din urma ! Parisulu adusul la estremu, Parisulu, sprinuitu de Francia intrégia, carea se radica, pote invinge si va invinge, si voi ve-ti si calcatu in zadaru pre calea unei sapte, pre care lumea vi-o a trasu de sub picioare. In oru ce casu stergeti in graba dintre sirurile acestea, cuyintele distrugere, nimicire, mormantul Parisulu nu se derima. Succede, ce abea e cu putintia, a si distrus materialicesce, moralicesce va fi cu atatul mai mare. Ruinându Parisulu, se va sacra. Resipirea petrilor aru si resipirea ideilor. Resipiti cenusia Parisului in töte pările si fia-care părnicica a cenusiei acéstei se va preface in semintia venitoriolui. Mortmentul acésta va strigá : Libertate, Egalitate, Fraternitate.

Parisulu e cetate, dara Parisulu este si susfletu, ardeti edificiele noastre, acestea voru si osemintele noastre ; Fumul loru va luá forma, va fi fructifru si viu, va areta spre ceriu, si se va vedea totude-un'a pre orisontulu poporului, desupr'a nostra, desupr'a vóstra, desupr'a tuturor si a töte, gloria nostra, rusinea vóstra, acésta stafia mare, facuta din umbr'a si lumin'a Parisului.

Acum amu vorbitu, Nemtilor, deea totu-si remaneti pro lângă decisiunea vóstra, sia ; admoniti suntemu, faceti acum'a ce sciti, mergeti, atacati murii Parisului. Sub bombele si tunurile vóstre se va apera. Ce se atinge de mine, de betrânculu, voi fi si eu de fatia, fără arme. Sa cuvine sa stau lângă poporele, cari moru, deploru, ca voi suntemu cu regii carii omora !

Parisu 9 Septembre 1870.

Victor Hugo.

(Batalia de la 18 Aug.) O scrioare adresata de la Verdun, in 19 Aug., diariului francesu „Figaro“ da cele dintâi amenunte asupr'a bataei de la 18 Augustu. Ieta-le :

Inca o lupta de giganti, lupta turbata, ucidiatore ; oribile macelaria care a tenu tu noue ore si jumetate !

„Se scie ca lupta din 16 Augustu avu de consecintia impededarea unirei corpului archiducelui Frideric-Carol cu ala maresialului Steinmetz. Avanguarda maresialelor fusese respinsa de la Donecont, pre candu armata intrégia a principelui fusese sita a trece dincolo de Gravelotte, Vionville si Mars-la-Tour.

„Dara in acésta afacere corpulu principelui singuru suferise perderi insemnate. Corpulu lui Steinmetz mai ca nici nu se incaerase.

„Maresialele Bazaine luase si densulu mersurile cele mai intelepte ca sa observe cele mai mici miscari ale pericolosului inamicu.

„Fara a parasi intinsula siesu ilustratu de vitori'a sea din 16 ale curentei, elu puse sa navigheze in spre nordu, din partea despre Briex, o parte din armata sea.

„Atunci soldatii nostri se putra bucurá de

acestu streinu spectaclu pre care l'amu mai vediut si la Forbach...

„Pre cându ei ocupau cu arm'a la picioru înaltimile Saint-Privat și Saint-Marie-aux-Chênes, nevedindu nimicu înaintea loru de cău unu feliu de vale alu cărei' clinu, care le stă in fatia, era incoronat de arbori stufoși pre o intindere de mai bine de o lunca, — soldati nostrii zorira nomai decătu unu feliu de misiuri sub frunzis. Bas'a arboriloru deveni si mai negra, apoi mii de mii de puncte stralucitore aparură...”

„Eră inimicul, care petrecuse dôle si dôle nopti in padurea Moyeuvres, si care asiá de-o data din trens'.

„Dara maresialele Bazaine, care pare ca cunoște asemenea violență de resbelu totu esă de bine că si insisi prusienii se posese in positiune tocmai la tempu.”

„La 11 ore ficsse, de ambele parti liniele se acoperiau de focu. Tunuri, mitraleuse, pusei totul detună. Obusurile prussiane ne plouau cauzându nisice inspeimentătore perderi. Mitraleusele noastre insa culcau si ele pre soldatii inimici căte unu sirégu intregu, că la Borny.

„Cei vii luau loculu celor morti. Mai multu de cău unu regimentu sî-ai arsu tóte cartusiele, mai multu de cău o baterie sî-ai consumatu tóte munitiunile. Nici odata nu s'au vediut ucidere cu o asemenea furia. Numai singura nóptea, negra nópte a intreruptu impuscatorile si canonad'a.

„Dara noi nu perdurămu o unghia macaru de terenu in acesta bataia la distanță, pre cându inca de la 7 ore inimicul nu se mai găsiá unde. Se retrase, mereu in tacere si incrustat, in padurea Moveuvres.

„Inca o victoria, dara perderile suntu inseminate de amendouă partile!”

„Adi diminétia, la 5 ore, soldati nostri, mereu asediati pre aceleasi positiuni dela Saint-Marie des Chênes pâna la Privat, sondau padurea cu lovituri de tunuri ; dara inimicul nu raspundeau.

Iéta marea nouate care s'aduse asta-séra la Verdun, de unu omu absolutu demnu de credintia — m'asicura autoritățile.

„Amu aflatu aceste omenințe din gur'a lui, amu desemnatu înaintea lui positiunile, cu carteia în râna. Pentru mine ori ce indoiala este preste putintia.

„Statul majoru scia că fusese unde-va bataia; dara ii eră preste putintia d'a ghici loculu. Raporturi de ale gardiloru, jandarmiloru, omeniloru de incredere afirmă acesta luptă, dara telegrafulu stă mutu.

„Dara aflatu ca de siguru prusienii au tacutu telegrafulu la Etain, singurul punctu de corespondintia cu tiér'a Brie, unde se află locasiele Santului Privat și Santei-Marie, adi deramate de canonada.

(Batalia de la Metz) a produs cumplite pagube in armat'a prusescă. Iéta o mica relatare, cumpusa după isvoru germanu. In alu sieptelea corpu de armata, din alu 13-lea regimentu de infanteria au remas 18 gregari si uno oficieru; din alu 73-lea, 44 gregari si trei oficieri; din alu 27-lea 8 gregari; din alu 7-lea 19 gregari si 2 oficieri; in primulu corpu de armata din alu 10-lea regimentu de dragoni a remas 18 gregari si 4 oficieri; din alu 44-lea regimentu de infanteria 32 gregari; in alu 10-lea corpu din regimentulu alu 10-lea de infanteria au remas numai 8 omeni, insa nici uno oficieru.

aplicatione a stabului generalu si deveni la anulu 1840 locotenentu. Inlocata regimentului 6 de infanteria in Africă atrasă tenerulu oficieru acolo dejă atenținea asupr'a sea, se intielege in cercu ingustu. Densulu luă parte ca campania din Tegdavut, apoi la ocuparea Mascarei si că adjutante alui Lamoricière la campania de ierna din anulu 1841. A asistat si la campanie contra revoluției coi mari din 1845—1846 (că adjutante alu maresialului Bujeaud). 1851 a devenit dejă de sub-colonelu. Dupa aceea luă astămu că siefu de cabinetu alu ministrului de resbelu in Franța. In resbelu dela Crimeea figură si numele lui. Cătu-va tempu după batalia dela Alma, la care si elu a luă parte, urmă denumirea lui de generalu si comandante alu unei brigadi. In fruntea acestei trupe capeta (in 8 Sept. 1855) la atacarea masinelor următe înaintea Sebastopolului prin o granata orana grea. In resbelu italiano din 1859 impluți ca generalu de diviziune, cu deosebire la Solferino servicii inseminate. Si că autoru s'a distinsu prin opulu seu intitulatu : Spiritul institutiunilor militare.

Gambetta jocă, după cum scimă, numai de unu anu de dile rola. Densulu e inca unu omu tineru, căci e nascutu la 30 Octombrie 1838 in Cahors si asiá inca nu e trecutu de 32 ani. A studiatu drepturile si s'a insinuatu la a. 1859 că advocatu in Parisu.

Apararea subscritentilor pentru unu monument lui Baudin (Decembrie 1868) i-a intemeiatu renumele. Cugetarea cea afunda si eloantă a care o desvoltă in diu'a aceea i a câștigat la alegerile comune din 1869 unu locu in camer'a deputatilor (S'a alesu in dôle locuri, in Parisu si Marseile, si s'a decisu pentru mandatul locului ulterior). Durere, starea lui sanitaria e forte destructa.

Iules Simon, Pelletan si Favre, asemenea Picard, Crémieux si Grévy suntu de multu tempu cunoscuti. Iules Simon s'a nascutu in 31 Decembrie 1814 in Lorient, Eugen Pelletan in 29 Octombrie 1813 in Royan, Iules Favre in 31 Martin 1809 in Lyon, Ernest Picard in 24 Decembrie 1821 in Paris, Adolf Crémieux in 10 Aprilie 1769 in Nimes si Iules Grévy in 15 Aug. 1813 in Mont-sous-Vaudrez (Iura). Iules Simon Pelletan si Grévy suntu deputati din 1863, Favre si Picard (doi dintre „opositiunea de cinci“ de dôle) din 1857, Crémieux din 1869, din cauza ca a refuzat pâna atunci de punu juramentul. Iules Simon si Pelletan suntu cunoscuti prin scrierile loru. Celu dintâi a scrisu intre altele opurile: „Religiunea naturei“ si „Libertatea consciintiei celu din urma „Babelulu nou“ si „Le Termite.“ Favre, Picard, Grévy si Crémieu suntu renomiti ca a refuzat pâna atunci de punu juramentul. Iules Simon si Pelletan suntu cunoscuti prin scrierile loru. Celu dintâi a scrisu intre altele opurile: „Religiunea naturei“ si „Libertatea consciintiei celu din urma „Babelulu nou“ si „Le Termite.“ Favre, Picard, Grévy si Crémieu suntu renomiti ca a refuzat pâna atunci de punu juramentul. Iules Simon si Pelletan suntu cunoscuti prin scrierile loru. Celu dintâi a scrisu intre altele opurile: „Religiunea naturei“ si „Libertatea consciintiei celu din urma „Babelulu nou“ si „Le Termite.“ Favre, Picard, Grévy si Crémieu suntu renomiti ca a refuzat pâna atunci de punu juramentul.

Mai suntu inca de amintit u Iules Ferry si Kératry, ambi barbati tineri, ambi de scurta tempu cunoscuti publicului.

Iules Ferry reprezinta in regimul provisoriu elementulu jurnalisticu; elu a fostu — intre altele si advacatu — mai multu tempu colaboratoru la „Gazette des Tribunaux“ si 1865 pâna 1869 redactoru la „Temps“. Densulu e nascutu in 5 Aprilie 1832 in St. Dié in departamentulu Vogesiloru, ocupat acum'a de prussi. Elu e reprezentantele Parisului.

Conte Emil Kératry in aproape de o etate cu Terry; elu s'a nascutu e 20 Martiu 1832 in Paris. Densulu si trage originea dela unu némo vechiu si nobilu din Bretagne si se aplică, după finirea studielor classice, la cariera militaria. Elu a intrat in 30 Septembre 1854 ca voluntiru in regimentulu primu de Chasseurs d'Afrique si a luatu parte si la resbelu de la Crimea; mai tardu servise la Saphis si Currassiri si in 31 Oct. 1859 deveni de sublocoteninte la Lancieri. 1862—1855 a luatu parte la resbelu de Mexico, mai intâi ca comandante alu unei escadrone si dupe aceea ca oficieru de ordonantie alu maresialului Bazaine. In 29 Ian. 1865 abdisu carierei militarie. Rentorsu in Francia a datu in „Revue Contemporaine“ desluciri interesante despre starea lucurilor in Mexico.

Generalu Louis Jules Trochon, guvernatoru alu Parisului si presiedinte alu regimului provisoriu s'a nascutu la 12 Maiu 1815 in Palais in departamentulu Morbihan (Bretagne). Elu cercetă dela 15 Novembre 1835 scol'a militaria, apoi scol'a de

Varietăți

** Imperatulu Napoleonu petrece si se află bine in Wilhelmshöhe. Regele Prusiei i-a trimis pre celu anteu bucătarul alu seu.

** Carte de corespondintia se potu intrebunită si in afaceri cu oameni din federatiunea nordica germană, din Bavaria, Würtemberg, Baden si Luxemburg, pre lângă o taxa de 5 xr. Pâna se voru face anumite se potu intrebointă cele destinate pentru corespondintia din laintru mai adaugendu o marca de 3 xr. pro carta. Cele adreseate in alte staturi nu se priinzeau.

** Marce noue pentru epistole si pentru timbre se voru fabrică in tipografi'a cea nouă de statu a Ungariei. Ele voru purtă insemnele Ungariei, si preste densele va fi facută busta Maiestăției Sele. Cele pentru diuarii voru purtă o rota cu aripi si unu cornu de postilionu.

** Lini'a drumului de feru Bucuresti - Ploiești preste scurta tempu se va dă comunicatiunei publice.

** In 7 Septembrie nou s'a deschis u lini'a drumului de feru Oradea — Clusiu, fără festivitate.

** De la Saliste. Lună in 31 Augustu a. c. pre la 5 ore după amidi se adunara membrii comitetului parochiale, intre cari se află doi preoți si doi invetitori, că sa aléga invetitoria pre statuia devenita vacanta la scol'a nor. cap. rom. gr. or. din opidulu Salisce. — Concurenti a fostu 2 individi, unul cu 4 clase gimnasiale si absolutu de teologia si altul cu 3 clase normale si fostu dascalu in comona Sasciori. Dupa un'a serioasa desbatere se alăsa celu din urma cu majoritate de voturi minus 1. si si acesta luă dadu unu membru politicu numai din politica inalta. Cei ce se silescu de multi ani a dă sboru invetimentului poporului bine voiesca a ingriji si de persoane capace celu putinu la scol'e capitale si sa nu ingaduie că prin astfel de alegeri sa se facă scadere invetimentului. Unu binevoitoriu.

** Generalulu Grivacic si-a finit septembra trecuta viat'a prin unu glontiu in Graz. Pretotindeni se aude intrebarea, ca ce lu va fi fosta silu a se sinucide? si multi credu a află responsul la aceasta intrebare in durerile ce i causau ranele cele multe capetate in batalii. Adeverul nu-l vomu astăndată; in se pare, ca nu numai dureri fisice au fostu cauza sinuciderei. Grivacie a fostu unu barbatu, a carui ambitia neobișnuită nu cunoștea margini. Era in anulu 1865 in Verona, candu intre di la raportulu de diminétia i se descoperi, ca unu oficieru a unui regimentu (reg. printului de corona Rudolf Nr. 19.) a furat din casino militară dôle sabii dimpreuna cu portepelle. Asupr'a acestei sciri, care compromisese forte regimul seu s'a indignat Crivacic asiá incatuită indata si rupsse portepela seu dela sabia, lu aruncă intr'unu unghiu si inchidienduse in zodai'a sea, nici n'a mancatu nici n'a beutu in decursu de 24 ore. Si candu a descoperit u in diu'a urmatore furul acesta comandantului Benedek, a observatul Grivacic forte iritat ca déca casulu acesta se mai repetește se va impusca. Din casulu acesta se vede ce a tinențu Grivacic de onorea militaria. Grivacic s'a impuscatu cu unu revolveru micu, adjutantele seu a intrat in data după seversirea faptei in odai'a generalului si a aflatu testamentulu inca ndu pre masa naintea cadavrului. In acel'a dechiara generalulu pre uniculu seu frate de crede universalu; servitorului seu i darsi 500 fl. catu si tóte vestimentele sale; caii si bibliotecă o daru amicului seu intimo Murgic, colonelul la stabulu generalu. Testamentulu a fostu scrisu cu mana sigura si trasuri adună, ceea ce dovedesce, ca nici decum nu se temea de morțe. Benedek dicea despre Grivacic: ca e celu mai bravu soldatul alu armatei austriace. Fiai tierin'a usioră!

* Pap'a, pre lângă tóta infalibilitatea sea, nu seie ce sa se facă: sa siéda a casa seu sa plece inainte de a sosii soldatii anatematisatului rege salo "scutescă." Dara unde sa plece? Sa vorbesce ca Pap'a doresce a veni si petrece seu in Innsbruck seu in Salzburg. Odiniora si duceau nemii peccatele la Rom'a; acum se potu intorce peccatele Romei la nemii.

** Romani'a, inca 27 Aug. a căpătat o princesa. Acestu evenimentu a fostu vestitul Bucureștilor de pre delulu Spirei cu 21 salve de tunuri. Majest. Sea Imp. Austro-Ungariei a insarcinat pre consululu seu generale din Bucuresci

felicită pre parintii nou nascutei, pre Domnitoru și Domnitoria pentru acestu eveniment.

* * Dupa potiene dile serine și cu soare, avem acum dela inceputul lui Septembre timpu inourat, ventosu și rece. Cucuruzulu și struguri palimescute forte.

* Gazet'a polonesa din Posen „Dziennik Poznański“ ne spune tactic'a ce an intrebuintat' francesii, în urm'a cărei a s'a datu batai'a cea mare din 18 Augusto.

„Diminéti'a, imperatulu cu tota suita sea au asistatu la liturgia in catedral'a Metzului; in urma trasurele de plecare fiindu gata, a dusu ultimul adio locuitorilor din Metz și cu grada a plecatu la Verdun, de unde in vagon de clasa a III s'a dusu la Chalons. Armata francesa a plecatu și ea din Metz, și a trecutu Mosel'a pre podo de ponton. Inamicii au observat din positionile lor asta miscare, și dupa spusele spionilor au credutu in retragerea lor; nu au vedutu însă ca ei in locu sa apuce spre Verdun, să intorsu la drépt'a in ostrovul Chambarres spre a trece inapoi Mosel'a la St. Julien. Prussienii s'a rapeditu in urm'a francesilor și dupa ce au trecutu parte Mosela, li s'a intreruptu comunicati'a și au fostu prinsi intre focurile concentrice a artileriei francesee.

(Comun'a)

* * In privinti'a stârsei de prisonieru a imperatului Napoleonu III ceteriu in „Journal de Bucarest“ urmatorele:

„Intrevadere inter regele Prusiei și imperatulu Napoleonu a fostu scurta. Regele a scrisu reginei ca infacisarea ilustrului seu prisonier era abatuta, dera démina. Imperatulu a dusu ca se lasa in sora sea cea rea.

Resedinti'a insemnata Imperatului este castelul de Wilhelmshöhe, lângă Cassel. Acestu castelu este in departare de o ora de orasiul Cassel, vechi'a capitala a electoratului de Hesse-Cassel pre Fulda, la 760 chilometri N. E. de la Paris. In acestu oras este un cartier care se numesce „cartierul Francesu“, pentru ca a fostu fundat de către protestantii isgoniti din Francia prin revocarea edictului din Nantes. De la 1856 pâna la 1863 elu a fostu ocupat de Francesi căror a ilu și cedase principale de Orange.

„De la 1806—1813, elu servi de capitala regatului de Westphalia, fundat in favorea lui Jerome Bonaparte, fratele lui Napoleonu I.

„Castelul de Wilhelmshöhe este, precum se arăta din numele seu, asediato pre o inaltim. Elu este incunjuratu de unu parcu maretu. Lângă florarie, se vede o cascade care sa arunca de pre o valime de 130 picioare și larga de 50. Drumul la elu este pre căi intortochiate laiat in stâncă. De acolo se poate urca cîteva la templul lui Mercuriu, și apoi la palatul uriasilor, numită și palatul octogonu. Acestu palat domina tota ter'a invecinata la o inaltim de 1312 picioare mai presus de Fulda. Acolo se vede o columna calarita de o statua de bronz, și care nu e de cătu o copia a lui Hercule Farnese. Acest'a e o statua colosală, și se asigura, ca nouă personae potu incape in cuprinsul ei.

„In apropiere se afla castelul de Lörenbourg, zidit in 1794 de principale Guillaume I, care este acolo inmormantat, și unu lacu foarte pitorescu, numită, „lacul celu mare.“

„Minunea de la Wilhelmshöhe, spunu germanii, este fontan'a cea mare, care arunca apă la o inaltim de 190 picioare. Acést'a e cea mai inalta aruncătoare de apa ce se afla in Europa.“

* * Victor Hugo. Despre marele poetu, care se pregatesce a intra că luptatorul in gard'a naționale, ieta ce se scrie din Bruxela cu data 21 Augusto. „Alalta-eri a sositu aici Victor Hugo din Guernsey și in data s'a dusu in palatul ambasadei francesee, unde fu primitu de către secretariul Laboulaye, autorul renomitului opu „Pince Canibe“. — Numele meu este Victor Hugo, disu renomitul refugiatu, și ceru unu pasaportu, pentru că sa me potu reintorce in Francia; mai nante de tota inseve rogu a luă procesu verbale despre protestatiunea mea, prin care declar că pentru aperarea patriei și pentru implinirea dorintei mele sum nevoită a recurge la ambasada unui guvern, a căruia

legalitate o negu cu desaversire.“ Laboulaye response linisitul, ca elu primesc acesta protestatiunea asă că și cum nici n'aru fi audit'o, și apoi avisă indata pre conduceatorulu afacerilor, care nu mai de cătu se grabi a salută pre Hugo cu următoarele cuvinte: „Mai nante de tota sa-mi permita celu mai mare poetu alu secolului presintă că sa-i exprim admirationile mele și salu salutu!“ Victor Hugo desarmat prin acesta neasceptata salutare n'a mai insistat a se loă procesu verbale despre protestatiunea sea, și primindu-si pasaportul a plecatu numai decătu spre Parisu.

* * Două diuare englezesci spunu ca in 4 Sept. nou, s'a adunat inaintea caselor lui Bismarck unu număr mare de muieri și copii. Dupa ce strigatul și tumultul se facu mai simtitoriu, intreba ore cine de susu de pre balconu, ca ce vreau? Pâne! pâne! perim de fome! Nutritori nostri suntu dusi in bataio, cadijti și raniti. Celu ce era pre balconu a fostu asă de fără tactu de a indeparta pre tumultu la Parisu sa-si aduca pâne de acolo. Muierile copiii și poporul ce se adunase inca intraceea dinaintea caselor s'a amarito asă de multu asupra batjocurei acesteia încătu a sfermatu usi, ferestri etc. ale casei lui Bismarck. Numai bratului inarmat u succesa a impasiciă multimea turbata.

Concursu.

Devenindu vacante posturile de invetatori, la urmatorele scole parochiale din protopresviteratulu Dobrei:

1. Lapusiu superioru cu salariu anualu de 210 fl. v. a.

2. Tissa cu 110 fl. v. a. 84 m. bucate.

3. Parcu Seliste cu 100 fl. v. a. 50 m. bucate quartiru naturalu și lemn de incaldită la totă sa deschide prin acestă concursu pâna la 14 Septembrie st. v. a. c.

Concursele proiectate cu atestat de botez ca suntu români de relegea gr-or., atestat de moralitate, și de absolvirea studiilor pedagogice suntu a se adresă comitetelor parochiale respective pre calea subscrisei inspectoratu districtualu scolaru pâna la terminul indicat.

D e v a 28 Augus tu 1870.

Inspectoratu districtual alu scolelor gr-or din protopresviteratulu Dobrei.

(63—2)

Concursu.

Pentru ocupare a două posturi invetatoresci, respective a postului de directorul la scola capitală normală gr-or. a Tractului Dobrei se scrie prin acestă concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu: 300 fl. v. a. pentru invetatoriu 400 fl. v. a. pentru directoru.

Doritorii de a occupa amintitele posturi, vor avea a-si instrui petitiunile loru:

a) cu atestate de botez ca suntu români de relegea gr-or.

b) atestat de portarea loru morala de pânăcum.

c) atestat ca a absolvit cursulu pedagogico-teologicu, afara de acestă, invetatoriu 4 clase, și directorulu 8 clase gimnasiali.

Concursele timbrate și francate suntu a se adresă la presidialu subscrisei comitetu protopresviteralui in Deva pâna la 25 Septembre a. c. st. vechiu.

Comitetulu protopresviteralu alu Tractului gr. or. alu Dobrei prin

Ioannu Papiu
Protopr.

63—2

Concursu.

La scola confessională gr-or. din comun'a Vale au devenit statuine de invetatoriu pentru clas'a II vacanta cu lăsa de 200 fl. v. a. și pen-

tru clas'a I cu 120 fl. v. a. pre lângă cuartiru de locuință, și pentru fiecare clasă 2 orgi de lemn pentru cari se scrie acestu concursu, că doritorii de a imbratisă vre-un'a din anumitele statuni sa-si ascerna cererile sele comitetului parochialu gr-or. in com. Vale pâna la Inaltarea S. Crucii, (14 Sept. a. c.) proiectate cu urmatorele documente:

- a) testimoniu de betezi și moralitate și
- b) testimoniu ca au absolvit cursulu pedagogic și teologic in Institut. nostru archidiecesanu.
- c) testemuțiu ca s'a esaminat de comisiunea alăsă de consistoriul scolasticu, și cumca e deprinsu in tipicu și cântarile bisericesci.

Vale 27 Augus tu 1870.

(62—3) Comitetulu parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru ocupare vacantei parochii din comun'a Vorperu — comitatul Albei de Josu, protopr. Sabesiu se scrie concursu pâna la 14 Oct. 1870 st. vechiu.

Emolumentele suntu:

- a) dela 240 familii căte una ferdela cucuruzu sfermitu.
- b) venitele stolare obisnuite, și
- c) cuartiru liberu in cas'a parochiale impreuna cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupa acesta parochia suntu avizati a-si trimite concursele și documentele despre deplin'a calificatiune amesuratu prescriseloru statutului organicu §§. 13. și 121. statutului protopr. gr. or. in Sabesiu — cu alu căruia consimtiumentu se publica concursulu, — pâna la terminul de susu.

Vorperu 26 Aug. 1870.

Comitetulu parochiale.

(62—3)

Concursu

La scola populară română gr. or. din comun'a Fenesiu protopresviteratulu Zlatnei de Josu, este de ocupat statuinea invetatoresca, care-i impreunata cu unu salariu anuale de 100 fl. v. a. cuartiru, și lemnile debucioase pentru incaldită.

Doritorii de a concurge la statuinea invetatoresca suntu amintita, vor avea a-si trimite concursele loru instruite dupa prescrisele „Statutului organice“ subscrisei eforie prin rev. d. protopop Ioanu Gallu celu multu pâna in 20 Septembre a. c. st. v.

Fenesiu in 16 Augustu 1870 v.

61—3

Eforia scolara

A N U N C I U.

Subscrisei amu onore a incunoscîndu pre P. T. publicu, ca dela 29 Septembre (Sântu Mihaiu) 1870 incolo cancelari'a mea advocatia nu va mai fi in tergul pe telui nr. 100 ci in strad'a Scheiloru (Heiligenthalstrasse) nr. 111 in cas'a fosta mai inainte a dlui G. Frighetoriu.

Brasovu Septembre. 1870.

N. Strevoiu.

Advocatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Septembre 1870.

Metalicele 5%	56 85	Act. de creditu 254 50
Inprumut. nat. 5%	66 60	Argintulu 122 85
Actiile de banca	695	Galbinulu 5 88